

ТЕМА 1

Стереотипи и предрасуди

Што е идентитет? Како јас ги гледам другите, а како тие ме гледаат мене?

1.1. Како другите ја гледаат личноста...

Има нешто повеќе во личноста отколку што некој може да си помисли

1.2. Колку различно една личност може да биде опишана...

Како да се добие подобра слика за личноста?

1.3. Стереотипи и предрасуди

Наши идеи за другите луѓе, групи или земји

1.4. Стереотипи за мене!

Како јас се гледам себеси – како ме гледаат другите?

ТЕМА 1: Стереотипи и предрасуди

Што е идентитет? Како јас ги гледам другите, а како тие ме гледаат мене?

Кој сум јас, всушност? Секој ден, учениците среќаваат широка разновидност на вредности и начини на заедничкото живеење. Со цел да ја најдат нивната сопствена позиција, тие треба да развијат вештина да прават избори. Што смеам да правам, што не смеам да правам? Што е правилно, а што е грешно? Децата и тинејџерите многу брзо сфаќаат дека на овие прашања не е лесно да се одговори. Она што е правилно во еден случај, би можело да биде грешно во друг. Како можам јас да одлучам? Кои насоки ги имам?

Две важни алатки за лично водење се уставот на државата и нејзиниот пристап кон човековите права. Овие две се референтни точки кои го демонстрираат плурализмот на вредности во едно општество. Најважниот принцип е личната слобода, при што на секој поединец му се дозволува правото да се развие неговата/нејзината личност, наспроти основата на заемната толеранција и одговорност, па според тоа, овој принцип е од корист и за заедницата, во која тој/таа живее, и за човештвото, како целина. Ние би можеле многу да се разликуваме во нашите погледи и интереси, предвидувајќи дека ние сме се согласиле за правилата како да дискутираме во врска со нашите несогласувања на мирољубив начин.

Децата и адолесцентите би требало да знаат дека возрасните, исто така, се борат со предизвиците и барањата на кои тие наидуваат. Тие, исто, би требало да сфатат дека наставниците не го поседуваат клучот до апсолутната вистина, туку прават грешки и се обидуваат да учат од нив.

Оваа наставна тема се справува со некои од прашањата за развојот на личниот идентитет и како луѓето и групите се перцепираат себеси и другите. Учениците би требало да сфатат дека нивниот идентитет е дефиниран и од нив самите и од нивната интеракција со другите. Идентитетот е дефиниран преку означување и на разликите помеѓу поединците, како и преку потребата да се припаѓа или да се биде заштитен од семејството или врсничката група. Младите луѓе ќе се разберат подобро себеси ако тие ги истражуваат нивните лични чувства и потреби, нивниот личен развој и нивните желби за иднината. Тие треба да експериментираат со различните форми на однесување, така што ќе го прошират нивниот репертоар на интеракции со другите. Тие ќе го научат ова, ако конструктивно придонесуваат во ситуациите на социјалната интеракција.

Социјалната и политичката историја на нашата земја има силно влијание врз нашите животи денес. Учениците би требало да бидат свесни за ова влијание, редовно собирајќи информации за тековните прашања и дискутирајќи за нив, со

што се формира нивното лично мислење и слушање на мислењето на другите. Тие мора да бидат свесни за големо внимание на погледите, предрасудите и стереотипите, кои се дел од јавното мислење. Личноста треба да биде свесна за овие суптилни форми на влијание, и да делува соодветно и критички да ги рефлектира врз неговите/нејзините избори, а ако е потребно и да ги менува.

Образование за демократско граѓанство и човекови права

Преку оваа серија на лекции, учениците ќе:

- се запознаат со концептите за стереотипите и за тоа како се создаваат предрасудите;
- сфатат дека сите ние постојано им припишуваме одредени квалитети на поединци или групи;
- разберат дека таквото припишување ни помага да ја совладаме комплексноста на нашиот секојдневен живот;
- сфатат дека припишувањето може да повредува и да биде неправедно;
- научат дека припишувањето го поддржува формирањето на личните и на групните идентитети;
- научат дека идентитетот е комплексна работа, а тоа значи дека секоја личност може и мора различно да биде разбрана и опишана.

ТЕМА 1: Стереотипи и предрасуди
Што е идентитет? Како јас ги гледам другите, а како тие ме гледаат мене?

Наслов на часот	Цели на учењето	Задачи за учениците	Материјали	Метод
Час 1: Како другите ја гледаат личноста	Учениците ја искусуваат комплексноста на погледите и прават нивни сопствени избори.	На учениците им се зададени специфични улоги и да формираат нивни погледи. Тие учат како да ги заменат перспективите.	Описи на улогите, материјал за учениците 1.1. (групи 1-3), големи листови хартија, маркери.	Групна работа
Час 2: Како може една личност различно да биде опишана	Учениците сфаќаат дека различните описи можат да се однесуваат на еден, ист идентитет.	Учениците испробуваат и глумат сцени и ги презентираат нивните пишувани трудови. Тие дискутираат за сцените кои ги виделе.	Резултатите од првиот час стануваат основен материјал за вториот. Учениците сфаќаат дека без нивното учество и нивното вложување часот не може да биде продолжен.	Играње улоги, презентации и водена пленарна дискусија
Час 3: Стереотипи и предрасуди	Учениците сфаќаат како се поврзани стереотипите и предрасудите и како тие може да водат до	Учениците размислуваат за нивните погледи врз другите и дискутираат за нив во групите.	Празни листови хартија и маркери.	Групна работа, пленарна дискусија

	<p>поедноставени, но исто така, неправедни погледи врз поединците, групите и цели земји.</p>			
<p>Час 4: Стереотипи за мене!</p>	<p>Учениците стануваат свесни за тоа како тие се перцепирани од другите и учат да го прифатат ова.</p> <p>Тие подобро разбираат како другите гледаат и реагираат на нивниот идентитет.</p>	<p>Учениците се опишуваат самите себе и едни со други, а потоа ги споредуваат нивните резултати.</p>	<p>Материјал за учениците 1.2.</p>	<p>Работа во парови, пленарна дискусија</p>

Час 1**Како другите ја гледаат личноста**

Има нешто повеќе во личноста отколку што некој може да си помисли

Цел на учењето	Учениците ја искусуваат комплексноста на погледите и прават нивни сопствени избори.
Задачи за учениците	На учениците им се зададени специфични улоги и да формираат нивни погледи. Тие учат како да ги заменат перспективите.
Материјали	Описи на улогите, материјал за учениците 1.1. (групи 1-3), големи парчиња хартија, маркери.
Метод	Групна работа

Часот

Учениците формираат три групи и го добиваат материјалот 1.1. (во три различни верзии за различни групи), голем лист хартија и маркер. (Во погорните одделенија можат да се формираат повеќе групи, а наставникот треба да обезбеди повеќе сцени за глумење, или пак истата задача да им ја зададе на повеќе групи. Ова, последното, може да биде интересно сценарио кое ќе покаже колку описите и сфаќањата можат да бидат различни.) Потоа, наставникот ја раскажува приказната за момчето кое го напуштило домот и кое ја истражувало неговата нова околина. Тој му кажува на одделението за дневникот на момчето, но не им чита гласно, бидејќи секоја група ќе добие само дел од текстот.

Основни информации за наставниците

Комплетниот текст тече вака:

„Денес е мојот прв ден во моето ново одделение. Моето семејство се пресели тука од друг регион и јас сеуште се чувствувам како странец. Драг дневнику, многу работи ми се случија во последните неколку денови. Ќе ти раскажам дел од нив.

Сега, ние живееме во стан блиску до реката. Едно од момчињата од моето одделение живее неколку врати потаму. Тој веќе дојде кај мене уште третиот ден за да ме праша дали сакам да одам на риболов со него. Јас реков „не“, бидејќи мојата јадица е сеуште спакувана во една од кутиите.

Пред нашата училишна зграда има голем фудбалски терен. Јас бев многу среќен поради тоа, бидејќи мене ми се допаѓа играњето фудбал. Па, ја понесов со себе топката и сакав да почнам со тренирање. Само што започнав да шутираам на голот, кога директорот на училиштето ме запре. Тој беше многу лут и ме праша дали знам да читам. Јас не го видов знакот кој велеше дека теренот се затвора, ако претходно врнело дожд. Јас бев шокиран и си отидов дома без да кажам збор.

Еден стар човек живее сам во станот над нашиот. Кога се враќав дома вчера, го сретнав со полна торба пред влезната врата. Тој носеше торба со храна и тешко дишеше. Ми падна жал за него. Го прашав дали би можел да му помогнам и му ја однесов торбата горе, до неговата врата.“

Трите верзии од материјалите за групите содржат различни делови од дневникот. Перцепцијата на групите ќе се разликува, во зависност од информациите кои тие ќе ги добијат. Поради тоа, секоја група гледа само дел од идентитетот на момчето и го рефлектира ова стојалиште при играњето улоги. Како што се бара во задачите, групите, прво, ги презентираат нивните збирки на епитети. По еден член од секоја група ги собира резултатите од групната дискусија на големо парче хартија за презентација за наредниот час.

Сега, секоја група решава за кратко играње на улоги, со што ќе се презентира нивната интерпретација. Ова играње на улоги прво би требало да се објасни и дискутира во одделението, а потоа да се извежба. Ова може да се случува во различни агли од училиницата или можеби во просторија за состаноци во училишната зграда, во некои надворешни згради или, ако дозволуваат временските услови, на игралиште. Иако играњето улоги одзема некое време на почетокот, сепак напорот ќе се исплати. За многу ученици, нешто што често им е тешко да го искажат со зборови, сега би можело да биде изнесено едноставно и јасно.

Целта на овој час е учениците да имаат напишано листи со епитети на постерите и да ја имаат извежбано сцената.

На крајот од часот, наставникот ги собира постерите (тој повторно ќе им ги врати на почетокот од наредниот час) и почнува да води кратко известување. Тој дава позитивна повратна информација и прави вовед во темата за следниот час.

Час 2

Како може една личност различно да биде опишана...

Како да добијам подобра слика за личноста?

Цел на учењето	Учениците сфаќаат дека различните описи можат да се однесуваат на еден, ист идентитет.
Задачи за учениците	Учениците испробуваат и глумат сцени и ги презентираат нивните пишувани трудови. Тие дискутираат за сцените кои ги виделе.
Материјали	Резултатите од првиот час (подготвеното играње на улоги и листата на епитети на постерите) стануваат основен материјал за вториот час. Учениците сфаќаат дека без нивното учество и нивните креации, часот не би можел да продолжи.
Метод	Играње на улоги, презентации и водена пленарна дискусија.

Часот

Прв дел

Наставникот ја објаснува процедурата на часот. Тој им дава на групите уште пет минути да ги повторат нивните сцени. Потоа, сцените се претставуваат.

Прво, еден член на групата го чита извадокот од дневникот пред одделението, користејќи го постерот од првиот час. Потоа, групата ја глуми сцената. Препорачливо е сите сцени да бидат презентирани без да се прекинуваат. Ако повеќе од една група, добијат ист извадок од дневникот, тие треба да ги одглумат сцените, со мали варијации, една по друга.

Откако групите ќе завршат, наставникот дава позитивна, повратна информација и повторно ја сумира целта на оваа низа на сцени. Ако одделението е навикнато на оваа наставна форма, тогаш учениците можат да се придвижат кон наредниот чекор. Ако не се, наш совет е, да им се даде можност на учениците за повторување и рефлектирање за оваа низа на сцени, погледнувајќи ги аспектите на содржината и формата.

Еве неколку примери за тоа како наставникот може да се обиде да направи рефлексија од едно играње на улоги:

- Каково беше вашето искуство како група?
- Дали јас открив нешто ново за мене?
- Како ние успеавме да ги прикажеме ликовите такви какви што се?

Втор дел

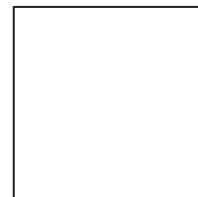
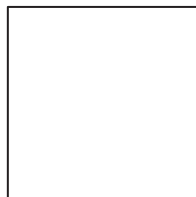
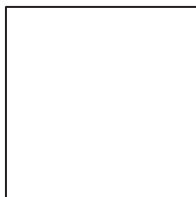
За време на вториот дел од часот, учениците ги местат столчињата во еден или два полукруга околу таблата. Потоа, наставникот ги изложува постерите, еден по еден, на таблата. Учениците набљудуваат како се одвива презентацијата:

Ова е како другите го гледаат него:

Училишните другари

Наставниците

Соседите

Во дискусијата за наредните чекори, учениците би требало да сфатат дека е сосема нормално, една личност да биде различно набљудувана од различни луѓе или групи. Тие би требало да сфатат дека не смеат да ги употребуваат категориите, како што се „точно“ и „грешно“, за опис на гледањата. Всушност, ако сакаме да бидеме праведни кон момчето, грешно би било да се дозволи само едно гледање за тоа да се опише.

Можни обиди за наставникот да го поддржи критичкото мислење во одделението:

– Кога ги гледам овие различни описи, се чувствувам по малку збунето.

– Па, што е вистина сега?

– Кој е Макс навистина?

Наставникот чека сè додека одреден број на ученици не кренат рака и потоа тој им дозволува да дадат различни одговори. Тој ги запишува овие одговори во вид на листа на таблата или, попрепорачливо, на флип чарт:

Што можеме да кажеме за момчето?

– Како можеме соодветно да го опишеме?

– Изјава 1

– Изјава 2

– Изјава 3

– Изјава 4

– Изјава 5

На крајот од часот, наставникот ги сумира увидите, стекнати од страна на учениците, за време на првите два часа. Предност е, доколку флип чартот стои на располагање, за да се забележуваат овие гледање, така што тие би можеле да бидат презентирани на наредните часови. Следните гледање можат да се покажат како корисни:

Идентитет

– Идентитетот на личноста има повеќе страни.– Често, другите луѓе (соседи, пријатели, наставници, странци) имаат различни погледи за истата личност.– Ние мораме да ги слушнеме различните погледи, ако сакаме да дознаеме повеќе за личноста.– ...– ...

На крајот од часот, наставникот ги прашува учениците за да добие повратна информација, трудејќи се да не коментира за забелешките на учениците.

Постојат различни начини со кои ова можеме да го направиме. Прашувајќи го одделението, како целина, не е секогаш најдоброто решение, а уште полошо е кога неколку исти ученици ќе одговараат и ќе се добие неспецифична повратна информација. Поради тоа, за овој случај се препорачува моделот „пикадо“. Ова е метод за добивање на брза повратна информација која дозволува секој ученик да ги специфицира неговите/нејзините одговори. Додатокот дава детален опис на оваа форма за повратна информација.

Потоа, наставникот дава преглед за наредните два часа, при што одделението нема да разгледува индивидуалци, туку групи, во рамките на едно општество и во цели земји.

Час 3

Стереотипи и предрасуди

Нашите идеи за другите луѓе, групи или земји

Цел на учењето	Учениците сфаќаат како се поврзани стереотипите и предрасудите и како тие можат да водат до поедноставени, но исто така, неправедни погледи на поединците, групите и цели земји.
Задачи за учениците	Учениците размислуваат за нивните гледања кон другите и дискутираат за нив во групата.
Материјали	Празни листови хартија и маркери.
Метод	Групна работа, пленарна дискусија.

Клучни термини

Стереотипи: Тие се мислења кои групата ги има за себеси или за другите групи.

Предрасуди: Ова се емоционално дополнети мислења за социјалните групи (често малцинствата) или за одредени луѓе (често од малцинските групи).

Часот

Целта на овој час е да ги оспособи учениците да го пренесат нивното сфаќање за тоа како се гледа на другите, на индивидуално, општо ниво, за тоа како се суди за поголемите групи, религиозни заедници, етнички групи или земји.

Наставникот подготвува кратка, јасна, структурирана лекција за разликите помеѓу стереотипите и предрасудите, која ќе биде предадена на почетокот од часот.

Со сумирање на процесите на учење, како и резултатите и увидите, стекнати на двата претходни часа, наставникот им помага на учениците да ја сфатат разликата помеѓу стереотипите и предрасудите. Наставникот ги претставува двата концепта, кои се однесуваат на различните гледања за момчето, кое беше проучувано на претходните два часа. Тој/таа се обидува да им ги презентира овие гледање како стереотипи и предрасуди (погледни во основниот материјал за наставниците на крајот од ова поглавје, каде што е вклучен модел за оваа кратка, клучна лекција). Во наредниот чекор, учениците формираат мали групи. Тие работат на описи на социјални групи, на пример:

- момчиња и девојчиња;
- професии;
- етнички групи;
- земји;
- континенти.

Важно е да не се прашуваат учениците за нивното лично мислење во врска со другите. Подобра би било ако тие си замислат какво општество, соседи или медиуми и би можеле да кажат или да размислат за групите, кои им беа доделени со задачата.

Учениците се обидуваат да направат разлика помеѓу стереотипите и предрасудите, според тоа го применуваат она што го слушнаа од наставникот, на почетокот од часот.

Наставникот може да даде неколку најави на таблата и учениците да ги подготват нивните презентации на резултатите во форма на листа. Искуството покажа дека листите, кои се претходно подготвени, (погледни го примерот подолу) ќе им помогнат на учениците да ги прибележат идеите за подоцнежна употреба во дискусијата.

По почетната лекција за стереотипи и предрасуди, од страна на наставникот, учениците работат во групи од три или четири ученици, околу 15 минути, за да се искажат во врска со погоре зададената задача. Наставникот би требало внимателно да одбере и да понуди некој од горните примери. Во зависност од

политичката ситуација во засегнатата земја, можно е да се одберат примери блиски до искуството на учениците. Од друга страна, наставникот треба само да ги спомне етничките групи кои живеат во земјата или заедницата, ако таквиот избор не повредува никого и ако со тоа не се повлечат дискусии и расправи кои би можеле да излезат од контрола.

Дискусиите и резултатите на групите треба да бидат презентирани во пленарна сесија. Секоја група се договара кој ќе биде презентер и тој/таа ќе ги презентира резултатите на групата, следејќи го примерокот за критериуми, како што се следниве:

- нашата земја, нашата група, нашата етничка припадност, нашата професија;
- стереотипи искажани од групата;
- предрасуди искажани од групата;
- нашите претпоставки зошто групите имаат такви гледишта;
- нашите мислења, вклучувајќи можни разлики во мислењето.

Наставникот ќе им помогне на учениците, запишувајќи ги резултатите на секоја група (во форма на белешки) на флип чарт.

Пример, за тоа како да се запишуваат резултатите, со цел да се поддржат учениците:

Група	Земја/професија/група	Стереотипи	Предрасуди	Коментари
1				
2				
3				
4				
5				

Конечно, наставникот го сумира часот, укажувајќи и на процесот и на резултатите, и го информира одделението за наредните чекори.

Час 4**Идентитет: Стереотипи за мене!****Како јас се гледам себеси – како другите ме гледаат мене?**

Цел на учењето	Учениците стануваат свесни за тоа како се тие перцепирани од другите и учат да го прифатат тоа. Тие подобро разбираат како другите гледаат и реагираат на нивниот идентитет. Тие го истражуваат ефектот, кој го има нивниот идентитет, врз другите.
Задачи за учениците	Учениците се опишуваат самите себе и едни со други, а потоа ги споредуваат нивните резултати.
Материјали	Материјал за учениците 1.2.
Метод	Работа во парови. Пленарна дискусија.

Часот

Наставникот го започнува часот, сумирајќи ги резултатите од двата претходни часа и објаснувајќи го распоредот за денешниот час.

Потоа, наставникот го потсетува одделението дека тие имаа започнато со гледање во поединецот (личната состојба на момчето), движејќи се кон проучување за тоа како се гледа на поголемите групи, како што се професиите, етничките групи и цели земји. Сега, тие повторно ќе се насочат кон поединецот, но овој пат, самите ученици кон себе – секој во одделението – ќе биде во фокусот.

Тие ќе се концентрираат на прашањето:

Кој сум јас?	
Како би можел да се опишам себеси!	Самоперцепирање
Како би ме опишал еден ученик од одделението?	Перцепирање од другите

Наставникот го поткрепува неговиот/нејзиниот вовед во часот со цртање на оваа табела на таблата или на флип чарт. Тој/таа, исто така, може да ги замоли учениците да повторат за она што го научиле во изминатите два часа, за разликата помеѓу самоперцепирањето и перцепирањето од другите. Во продолжение, или како алтернатива, тој/таа може да ги повтори клучните концепти за стереотипите и предрасудите.

Сега, наставникот ги зема материјалите и им ги покажува описите за Макс на учениците. Ова би требало да им помогне на учениците да размислуваат за, колку што е можно повеќе, квалитети и карактеристики на луѓето. На учениците им се задава задача за набројување, на колку што е можно повеќе, епитети кои можат да се искористат за да опишеме една личност. Наставникот сигурно ќе даде некои идеи и сугестии за ова прашање. На пример, учениците можат да бидат водени по категории, кои им даваат значење и фокус на описните придавки. Таквите категории би можеле да го вклучат следново:

Како би можеле да опишуваме луѓе:

- ако се тие во добро расположение?
- ако се тие во лошо расположение или се дури и бесни?
- ако се тие добри пријатели?
- ако сакаме да опишеме како тие изгледаат?

- ако сакаме да ги опишеме како ученици?
- ...

Подобро од прашувањето на неколку ученици да дадат неколку идеи, во ситуација на фронтална настава, е ситуацијата да се вклучи целото одделение. Ова може да се постигне со следната вежба⁵, во која учениците работат сами за да создадат разновидност на идеи. Во аглите од училницата или на одделни клупи, треба да се обесат или да се постелат големи листови хартија. Врз нив, различни клучни зборови или категории ќе бидат дадени како наслови. Учениците се движат во тишина низ училницата и ги запишуваат нивните идеи на постерите (идеално е да се обезбеди по еден маркер за секој постер). Бидејќи тие ќе можат да го прочитаат она што другите ученици го имаат напишано, тие нема да се повторуваат едни со други, но можат да одговараат со коментари и нови идеи.

Резултатот од една ваква вежба би можел да изгледа вака:

Како изгледа една личност кога е во добро расположение?

- весело
- се шегува
- опуштено
- комуникативно
- распеано
- шармантно
- ...
- ...

Не се потребни продолженија во пленарната дискусија, бидејќи целта на оваа вежба е да им се дадат идеи за работа на учениците во следниот чекор. Наставниците веќе треба да имаат предвидено кои ученици би можеле да работат заедно во парови во вој стадиум. Ова е значајно, бидејќи учениците ќе работат на една деликатна тема. Поради тоа, наставникот не треба да ги стави учениците, кои не се поднесуваат, да работат заедно, а треба да се осигура дека ничии чувства нема да бидат повредени.

Тимовите ја добиваат следнава задача:

Сега, вие истражувате како се перцепирате самите себе, а како ги перцепирате другите. Направете го тоа на следниов начин:

- Прво, работете сами.
- Погледнете во многуте описи на постерите во училницата и одберете зборови, кои според вашето мислење, добро ве опишуваат. Напишете ги во вашиот лист.
- Додадете ги вашите квалитети и описи во одредени ситуации кои не ги пронајдовте на постерите. Напишете ги во вашиот лист.

⁵ Предложената вежба тука е варијанта на „Сидот на тишината“ (погледни ОДГ/ОЧП Книга 6, „Развивање нови идеи во ОДГ/ОЧП“).

- Потоа, на ист начин, опишете го вашиот партнер.
- Кога и двајцата ќе завршите, споделете ги резултатите. Ќе биде интересно да се види колку има сличности, а колку разлики во описите и давањето судови, па дури и ако сте контрадикторни еден кон друг. Искажете ги вашите мисли и чувства:
 - Што ме изненадува?
 - Што ме прави среќен?
 - Што ме прави да се чувствувам здодевно?
 - Што ме повредува?
 - Дали можеш да го поткрепиш твојот суд со неколку примери?
 - Кои описи се (позитивни или негативни) стереотипи?

Наставникот би требало да одлучи дали ќе направи краен, пленарен дебрифинг на крајот од овој час (што е, исто така, и крај на оваа наставна тема, иако се можни и продолженија) или ќе направи резиме на процесот на учење низ поминатите четири часови. Кој и да било метод да го одбере, наставникот ќе забележи дека работната атмосфера во одделението е подобрена во текот на оваа тема. Учениците ќе развијат поблиски врски еден кон друг и ќе направат интересни откритија, кои ќе ги споделуваат едни со други. Сега, тие можат да прават разлика помеѓу:

- стереотипи и предрасуди;
- самоперцепирање и перцепирање од другите.

Тие имаат напреднато во развивањето на нивните социјални компетенции, кои ќе им користат во нивниот секојдневен живот, и во одделението и во училиштето, како целина. Учениците често ќе наидуваат на темите, започнати во овие четири часови, со што ќе го зацврстуваат она што веќе го имаат научено.

Материјал за учениците 1.1.**(Прва група)****Играње на улоги**

Договорете се и одберете еден претставник од вашата група кој гласно ќе го прочита краткиот извадок од дневникот и задачата за вашата група.

Назначете друг член од вашата група кој ќе ги бележи вашите резултати и ќе ги презентира пред одделението.

Извадок од дневникот на Макс:

„Денес е мојот прв ден во моето ново одделение. Моето семејство се пресели тука од друг регион и јас сеуште се чувствувам како странец. Драг дневнику, многу работи ми се случиле во последните неколку денови. Ќе ти раскажам дел од нив.

Сега, ние живееме во стан блиску до реката. Едно од момчињата од моето одделение живее неколку врати потаму. Тој веќе дојде кај мене уште третиот ден за да ме праша дали сакам да одам на риболов со него. Јас реков „не“, бидејќи мојата јадица е сеуште спакувана во една од кутиите.“

Задачи:

1. Соберете листа на епитети за кои мислите дека соучениците на Макс би ги искористиле за неговото опишување („бура на идеи“ во вашата група).
2. Што мислите, што би кажал некој соученик на Макс на останатите соученици за него? Извежбајте кратка сцена која ќе можете да ја одглумите пред одделението.

Материјал за учениците 1.1.
(Втора група)
Играње на улоги

Договорете се и одберете еден претставник од вашата група кој гласно ќе го прочита краткиот извадок од дневникот и задачата за вашата група.

Назначете друг член од вашата група кој ќе ги бележи вашите резултати и ќе ги презентира пред одделението.

Извадок од дневникот на Макс:

„Пред нашата училишна зграда, има голем фудбалски терен. Јас бев многу среќен поради тоа, бидејќи мене ми се допаѓа играњето фудбал. Па, ја понесов со себе топката и сакав да почнам со тренирање. Само што започнав да шутираам на голот, кога директорот на училиштето ме запре. Тој беше многу лут и ме праша дали знам да читам. Јас не го видов знакот кој велеше дека теренот се затвора, ако претходно врнело дожд. Јас бев шокиран и си отидов дома без да кажам збор.“

Задачи:

1. Соберете листа на епитети за кои мислите дека соучениците на Макс би ги искористиле за неговото опишување („бура на идеи“ во вашата група).
2. Што мислите, што би кажал некој соученик на Макс на останатите соученици за него? Извежбајте кратка сцена која ќе можете да ја одглумите пред одделението.

Материјал за учениците 1.1.**(Трета група)****Играње на улоги**

Договорете се и одберете еден претставник од вашата група кој гласно ќе го прочита краткиот извадок од дневникот и задачата за вашата група.

Назначете друг член од вашата група кој ќе ги бележи вашите резултати и ќе ги презентира пред одделението.

Извадок од дневникот на Макс:

„Денес е мојот прв ден во моето ново одделение. Моето семејство се пресели тука од друг регион и јас сеуште се чувствувам како странец. Драг дневнику, многу работи ми се случија во последните неколку денови. Ќе ти раскажам дел од нив.

Еден стар човек живее сам во станот над нашиот. Кога се враќав дома вчера, го сретнав со полна торба пред влезната врата. Тој носеше торба со храна и тешко дишеше. Ми падна жгал за него. Го прашав дали би можел да му помогнам и му ја однесов торбата горе до неговата врата.“

Задачи:

1. Соберете листа на епитети за кои мислите дека соучениците на Макс би ги искористиле за неговото опишување („бура на идеи“ во вашата група).
2. Што мислите, што би кажал некој соученик на Макс на останатите соученици за него? Извежбајте кратка сцена која ќе можете да ја одглумите пред одделението.

Основни материјали за наставниците

Стереотипи и предрасуди

Што е стереотип?

Луѓето секогаш се дефинирани како припадници на групи, во зависност од нивната култура, нивните религиозни сфаќања, нивното потекло или надворешни карактеристики, како што се бојата на нивната кожа, нивната височина, фризура или облека.

Често, ова дефинирање на групите оди заедно со припишување на специфични квалитети на луѓето, така што тие специфични претстави асоцираат на одредените групи. Ако овие претстави се претерани, до таа мера што двај одговараат на реалноста, ние ги викаме стереотипи.

Стереотипите, исто така, можат да се најдат и во книгите (дури и во учебниците), стриповите, рекламите или филмовите. Речиси сигурно, и ти си се сретнал/а со некакви стереотипи. Размисли, на пример, за претставата која ја имаш за африканските жени, кои носат здолниште од листови од палма, имаат дебел усни и малечки коски забодени во нивниот нос.

Од стереотип до предрасуда

Ако за личноста или за групата се суди според стереотипите, а не како за поединец или група на поединци, тогаш ние се справуваме со предрасуда. Сме формирале мислење за личноста или групата без да ги познаваме. Ваквите гледишта и идеи многу често немаат ништо заедничко со реалноста и тие се најчесто неповолни или непријателски.

„Позитивни“ стереотипи

Како и да е, постојат и позитивни стереотипи. На пример, ако некој рече дека црните луѓе се брзи тркачи, ние ова можеме да го наречеме позитивен стереотип. „Па, што има грешно во тоа?“ – можеш да си помислиш. Но, и во овој случај, луѓето грешно се ставени во еден кош заедно. Само размисли: дали навистина сите црни луѓе можат брзо да трчаат?

За што се добри стереотипите?

Предрасудите се чини дека го прават светот поедноставен и помалку комплициран. Ако луѓето сретнат други луѓе, кои им изгледаат чудно, тоа им создава чувство на вознемиреност. Во вакви ситуации, предрасудите им дозволуваат на луѓето да ја скријат нивната вознемиреност – можам да се преправам дека знам **ѐ** за другиот/те и не треба да поставувам никакви

прашања. Но, резултатот од самиот почеток е неможност за вистинско среќавање и сфаќање.

Кој е ефектот од предрасудите?

Предрасудите се навредливи. Примарно, тие се користат кога некој неправедно се третира. Предрасудите им ја одземаат можноста на луѓето да покажат кои се и што можат да постигнат. На пример, еден работодавач можеби нема да му даде работа на турски кандидати за работа, бидејќи тој има слушнато дека „тие“ секогаш доцна доаѓаат на работа. Некои луѓе ќе се држат до предрасудите и популистичките идеи, иако тие не познаваат никого кој ќе им ги потврди овие негативни погледи.

Што можеме да направиме против предрасудите?

Предрасудите тешко изумираат и според тоа, тешко е и справувањето со нив. Но, нема потреба да се изгуби надежта: никој не се раѓа со предрасуди. Тие се учат, па можат и да се одучат. Пред да се суди за некоја личност, прашајте го/ја него/неа да објасни зошто го сторил/а тоа што е предмет на дискусија. Запомни дека и ти сигурно не сакаш да бидеш осудуван без да бидеш ислушан.

Материјал за учениците 1.2.

Самоперцепирање – перцепирање од другите

Работа во парови

Коментари по дискусијата - Каде се совпаѓаат нашите гледања? - Каде се разликуваат нашите гледања? - Забелешки	Како да се опишам самиот себе? (самоперцепирање)	Како да го опишам мојот соученик (мојата перцепција за некој друг, пишувано од мене)?	Коментари по дискусијата - Каде се совпаѓаат нашите гледишта? - Каде се разликуваат нашите гледишта? - Забелешки